

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**D. Lavrentii Heisteri Profess. Pvbl. Helmstadiensis
Academ. Caesar. Regiae Lodin. Ac Berolin. Collegae
Compendivm Anatomicvm Totam Rem Anatomicam
Brevissime Complectens**

Cvm Figvris Aeneis

Heister, Lorenz

Norimbergae, MDCCXXXII.

VD18 90513142

De Thorace.

urn:nbn:de:gbv:45:1-9909

connexionem, figuram, substantiam, basin, apicem, apophyses transversas exiles, cavitatem glenoideam, ubi sacro iungitur; motum in alvi difficili excretionem et partu; statum in feminis; usum, pro sustentando intestino recto, variisque musculis inferendis.

128. In *quadrupedibus* multis hoc os longum est, & ex quamplurimis constat frustis; extrorsum reflectitur, & caudam constituit: unde etiam *os cauda* appellatur; in homine vero breve est, & varias ob causas introrsum flexum.

DE THORACE.

thorax. 129. Secunda pars trunci in sceletio *PECTUS* sive *THORAX* vocatur: suntque illa ossa, quæ cavitatem efformant, in qua cor & pulmones continentur.

130. In hoc consideramus structuram ex parte osseam & ex parte cartilagineam, huiusque compositionis rationem; figuram & eius circumscriptionem; magnitudinem, partes tres; *vertebras* scilicet, *costas* & *sternum*. De *vertebris* vero iam dictum est: ergo hic tantum de *costis* & *sterno* adhuc dicendum restat.

costa. 131. In *COSTIS*, Græcis *pleura* dictis, consideramus situm, magnitudinem valde diversam; mediæ quippe sunt maximæ, superiores & inferiores minores; proclinationem singularem versus inferiora; connexionem, motum, ligamenta, numerum, duodecim in quovis latere, divisionem in veras & spurias, & usum.

132. *Substantia costarum* partim ossea est, par-

partim cartilaginea: hæc, in parte anteriori; illa, in posteriori. *Figura*, est incurvata; intus, concava; extus, convexa, pro cavitatis pectoris meliori conformatione.

133. *Partes* costæ sunt corpus & extremitates. In *corpore* notamus superficiem internam & externam, labrum interius & exterius, superius & inferius, ac fulcum in labro inferiori, superioribus novem vel decem insculptum, vasa costarum condentem. A quibusdam *propriis nominibus* insigniuntur; rectius vero numero distinguuntur.

134. In *extremitatibus* anterioribus cartilagine septem costarum verarum cum sterno iunguntur; octava, nona, & quandoque etiam decima, cum septima ac simul inter se, per cartilagineas transversas cohærent; reliquarum extremitates anteriores liberæ inter musculos abdominis & diaphragma hærent. In extremitatibus posterioribus in plerisque duo observantur capitula, quæ cum vertebriis dorsi ubi articulos mobiles constituunt *a)*, firmiter iunguntur; et tuberculum asperum iuxta capitulum anterius, cui ligamentum inferitur, capitulum vero anterius deficit in duabus vel tribus inferioribus. *b)*

135. In STERNO attendendum ad situm, *sternum*. figuram pugionis, statum in infante, ubi ex plurimis

a) De mirabili effectu harum articulationum in repiratione, vid. *Winslow* in *Histor. Acad. Reg. An.* 1720.

b) De costarum et vertebrarum mirabili coalitu vid. *Conners* dissertat. *Medico physicæ*.

mis frustis constat *a*); numerum frustorum in adultis, ubi modo unum, modo duo, modo tria; substantiam fungosam; partem eius superiorem, *manubrium* dictam, in qua utrinque cavitas pro claviculæ articulo, cartilagine mobili instructa; partem mediam, quæ angustissima; & inferiorem, quæ latior: cui adhæret cartilago, ob figuram, *ensiformis* sive *Xiphoides* dicta, sæpe bifurcata, non raro tota ossea; cavitates laterales utrinque septem, pro articulo cum costis veris. Usus sterni est, 1. partem anteriorem pectoris formare; 2. costas & claviculas sustentare; 3. defendere partes pectori inclusas; 4. inservire insertioni mediastini, pro cordis sustentatione, & muscutorum variorum.

ossa innominata, ileum, ischi-um, & pubis.

136. Ultimam trunci partem constituunt duo ossa, INNOMINATA quidem vulgo dicta; quæ vero in infantibus & pueris ex tribus frustis distinctissimis componuntur, quorum quodlibet suum nomen habet: vocaturque superius ILEVUM; antè, OS PUBIS sive *pectinis*; inferius & posterius, OS ISCHIVM. Hæc interventu cartilaginis iunguntur quasi in medio *b*) insignis illius cavitatis, *acetabulum* dictæ, & ad pubertatem usque ibidem distincta videri possunt: postea vero concreescunt, & in unum os abeunt, ita, ut ne minimum pristinae divisionis vestigium relinquant.

137. Iun-

a) Quomodo in infantibus non solum ex variis ossibus constet, verum etiam tam ingenti vasorum sanguiferorum copia abundet, videri potest in *Ruysch. Adversar. Anat. Decad. II. Tab. II. fig. 3.*

b) Male igitur a quibusdam asseveratur, acetabulum in ischio solo existere, cum commune sit omnibus tribus.

137. Iunguntur in parte posteriore utrinque ossi sacro per cartilagine & ligamenta, firmiter articulum, licet quodammodo mobilem, ibi constituunt; atque cum hoc osse cavitatem, quæ *pelvis* vocatur, conficiunt. In anteriori vero parte ossa pubis inter se per cartilaginem coeunt *a*); ubi quandoque in mulieribus, præsertim iunioribus, in partu difficili, diducta cartilagine, parum a se invicem recedunt *b*), pro foetus egressu facilitando. Cohærent vero hæc ossa ulterius utrinque cum osse sacro per duo adhuc *peculiaria robusta ligamenta*, transversum quasi digitum lata, & tres quatuorve digitos longa *c*): quorum superius ab apophysi ischii acuta posteriori ad os sacrum abit; alterum vero & inferius, *tuberculum ischii* ossi sacro iungit: quibus tamen non obstantibus, os sacrum & ossa ilei in partu a se invicem secedere observarunt varii. *d*)

138. Ceterum in ossibus innominatis consideranda *figura*; *superficies* externa & interna, pro variorum muscutorum origine; *apophyses* duæ anteriores, superior, & inferior, ac duæ posteriores, ampla & acuta; *incisura* magna inter has duas posteriores; *crista* ilei; *tuberculum* sive *tuberositas ischii*, variis musculis & ligamen-

a) Santorinus coniunctionem horum ossium non per *Synchondrosin* fieri existimat, l. c. Cap. XI. §. IV.; quod vero aliis diiudicandum relinquo.

b) Autores varii, qui hoc observarunt, citantur in *Morgagni Adversar. Anat.* III. p. 28. & *Stalpart. van der Wiel. Obs.* Cent. I. p. 289. idem testatur *Santorin.* l. c.

c) vid. de his ligamentis *Cowperi Myotom. nova.* itemque *Santorinus* p. 175.

d) *Paraus* lib. 23, cap. 13. *Guillemeau Oeuvr. chir.* p. 298.

gamento(137) ortum præbens; *foramen* ossis pubis & ischii commune, ovale, omnium in ossibus maximum & membrana clausum, pro puncto fixo musculorum obturatorum; *acetabulum* a), pro femoris articulatione: in quo *minor cavitas*, pro glandulæ mucilaginosæ situ commodo; & *incisura*, pro vasorum in hanc glandulam & ligamentum teres b) femoris ingressu; *locus insertionis* hujus ligamenti; & *supercilia* cum eorum usu notanda.

*differentia
in mare &
femina.*

139. Denique hic non negligenda est consideratio *diversæ constitutionis horum ossium in mulieribus & viris*: in mulieribus enim tenuiora sunt & magis a se invicem distant, quam in viris, præsertim ossa pubis: ut sic non solum cavitatem pelvis, sed & angulum inter ossa pubis & ischii, maiorem efficiant, pro foetus commodiori gestatione, faciliorque in partu exclusione.

usus.

140. *Vsus* horum ossium, præter iam indicatos, sunt 1. sustentatio spinæ dorsi, omniumque partium superiorum; 2. iunctura reliqui corporis cum femoribus; 3. musculorum multorum origo; 4. formatio pelvis, quæ pars est abdominis, & defensio partium contentarum.

DE

a) de mirabilibus eius vasis vid. *Ruysch. Adversar. Anat. Dec. II. Observ. I.*

b) Haud pridem inter *Andryum* & *Petitum* Parisiis lites ortæ sunt, utrum hoc ligamentum vocandum sit *teres*, an *planum*. Planum revera in cadaveribus deprehenditur, non teres; attamen usu invaluit, ut præstantissimi etiam Anatomici illud *teres* appellaverint.

DE EXTREMITATIBVS SIVE
ARTVBVS.

141. *Extremitates* sunt vel superiores, vel in- *de brachiis*
feriores : *superiores*, manus aut brachia ; *infe-*
riores, pedes audiunt.

142. *Superiores* complectuntur *scapulam*, *clav-*
iculam, *os humeri*, sive *brachii*, *cubitum*, & *ma-*
num extremam.

143. In SCAPULA, quæ Græcis *homoplata* vo- *scapula*.
catur, consideramus situm, numerum, figu-
ram, connexionem, substantiam tenuem, satis
firmam, *caput* cum cavitate glenoidea, (quam
nonnulli *acetabulum scapula* appellant) *collum*, *ba-*
sin ; *angulos* duos, superiorem & inferiorem ;
costas, superiorem & inferiorem ; superficiem
anterioriorem, qua costis incumbit, lævem & con-
cavam ; posteriorem vero, inæqualem ; *spinam*
præterea, *cristam*, *acromion*, cavitatem supra- &
infraspinatam, processum *coracoidem* ; duas in-
cisuras, unam inter acromion & collum, alte-
ram in costa superiori, iuxta processum cora-
coidem, ubi musculus coracohyoideus oritur ;
ligamentum robustum, acromion & processum
coracoidem iungens, atque luxationem hume-
ri sursum impediens. *Vsus*, 1. sustinere & con-
nectere brachium cum trunco, 2. ortum aut
finem præbere multis musculis ; 3. defendere
aliquo modo contenta thoracis. Denique no-
tamus, acromium & processum coracoidem in
iunioribus esse cartilagines, postea fieri epiphy-
ses, & tanquam ossa distincta circa annum xvi,
imo circa vigesimum, quod inprimis de pro-
cessu coracoide valet, adhuc deprehendi.

144. In-